

VYTAUTO DIDŽIOJO
KARO MUZIEJUS

10 faktų, KURIŲ NEŽINOJAI apie

LIETUVOS KARIUOMENĘ

Iš serijos „Žinoti smagu!“
Lietuvos kariuomenė 1920–1940

- 1** #ŠtabasTvirtovėsRūmuose « 2 »
- 2** #PirmiejiTankai « 4 »
- 3** #ŠarvuotiejiKunigaikščiai « 6 »
- 4** #PirmasisKaroLaivas « 8 »
- 5** #ANBO « 10 »
- 6** #ŽaidimasKaras « 12 »
- 7** #KariuomenėsIrVisuomenėsDiena « 14 »
- 8** #NeeilinisLakūnas « 16 »
- 9** #PirmojiCeremonija « 18 »
- 10** #DidvyriųNeužmiršim « 20 »

**10 faktų,
KURIŲ NEŽINOJAI APIE
apie
LIETUVOS KARIUOMENĘ**

Iš serijos „Žinoti smagu!“
Lietuvos kariuomenė 1920–1940

2020 m., Kaunas

#ŠtabasTvirtovėsRūmuose

Sužinok
daugiau apie
Kauno tvirtovę

Lietuvos kariuomenės štabas buvo įkurtas Kaune, pasirinkus carinės Rusijos Kauno tvirtovėje buvusius komendantūros rūmus – tai vienas pirmųjų ir seniausių Lietuvos kariuomenės neoklasicizmo stiliaus pastatų, pasižyminčių puošniu fasadu ir vidiniu dekoru. Čia buvo sudaromi planai, kaip kurti Lietuvos kariuomenę, iš čia buvo vadovaujama ir Nepriklausomybės kovoms, čia buvo įsikūręs kariuomenės vadas ir krašto apsaugos ministras, o rūmų teritorijoje vykdavo karinės iškilmės ir šventės.

»»» Suomijos, Estijos ir Latvijos karininkų delegacija prie Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos ir Generalinio štabo rūmų. Kaunas, Gedimino g., 1924 m. gegužės 14 d. «««

#PirmiejiTankai

Atsisiųsk,
atsispausdink ir
pasigamink tanką

Lietuvos kariuomenė pirmuosius dvylika tankų nusipirko iš Prancūzijos ir 1924 m. sausio 1 d. pradėjo formuoti savo šarvuočių rinktinę. Tai buvo lengvieji tankai „Renault FT-17“ su kulky ir skeveldrų žymėmis, menančiomis Pirmojo pasaulio karo kovas vakarų fronte. Pataisius ir dislokavus šiuos tankus Kaune, Aukštojoje Fredoje, jiems buvo suteikti lietuviški pavadinimai: „Audra“, „Drąsutis“, „Galiūnas“, „Giltinė“, „Griaustinis“, „Karžygis“, „Kerštas“, „Kovas“, „Pagieža“, „Pikuolis“, „Slibinas“ ir „Smūgis“

Lietuvos kariuomenės prancūziški lengvieji tankai „Renault FT-17“: „Slibinas“, „Kerštas“, „Audra“, „Pagieža“, „Pikuolis“, „Kovas“ Fredoje. Kaunas, 1924 m.

#ŠarvuotiejiKunigaikščiai

**Pamatyk visus
Lietuvos
šarvuotuosius
traukinius**

Gediminas, Kęstutis ir Algirdas – tai Lietuvos didžiųjų kunigaikščių vardai, kuriais buvo pavadinti ir Lietuvos kariuomenės šarvuotieji traukiniai. „Gediminas“ – pirmasis Lietuvos šarvuotasis traukinys, kuris dalyvavo Lietuvos Nepriklausomybės kovose, o vėliau – kartu su „Kęstučiu“ ir „Algirdu“ taikos metu – Lietuvos kariuomenės pratybose, ir saugojo svarbius strateginius karinius objektus. Jie buvo nudažyti slepiamąja spalva, ginkluoti kulkosvaidžiais bei patrankomis. Šarvuotųjų traukinių privalumas buvo didelė ugnies galia ir mūšio metu kariams teikiamas moralinis palaikymas.

3

FAKTAS 3

Lietuvos kariuomenės karininkų grupė prie šarvuotojo traukinio „Gediminas“, 1921 m.

#PirmasisKaroLaivas

Sužinok daugiau
apie laivo
likimą

1923 m. Lietuvai susigrąžinus Klaipėdos kraštą, ilgą laiką Lietuvos jūros pakrantę saugojo paprasti laivai „Savanoris“, „Lietuvaitė“ ir „Šaulys.“ O 1935 m. įsteigus Lietuvos karinį jūrų laivyną, iš Vokietijos buvo įsigytas pirmasis karo laivas ir pavadintas „Prezidentu Smetona“. Šis laivas tapo viso Lietuvos karo laivyno pagrindu, taip pat buvo naudojamas kaip mokomasis laivas.

4

FAKTAS 4

Lietuvos laivyno laivas „Prezidentas Smetona“
Klaipėdos uoste. Klaipėda, XX a. 4 deš.

#ANBO

**Pamatyk paskutinį
Antano Gustaičio
sukurtą lėktuvą
ANBO VIII**

ANBO – tai žodžių akronimas, reiškiantis „Antanas Nori Būti Ore“, kurį sugalvojo Lietuvos lakūnai, o šaltiniai teigia, kad pavadinimas reiškia lėktuvo kūrėjo Antano ir jo žmonos Bronės vardų junginį. Antanas Gustaitis buvo Lietuvos kariuomenės karo aviacijos vadas, jis ne tik domėjosi aviacija, bet ir pats kūrė karo lėktuvus. 1925 m. pirmąjį savo lėktuvą ANBO I sėkmingai išbandė Kaune. Po šio sėkmingo skrydžio Antanas Gustaitis tęsė savo tolimesnius darbus: sukūrė 8 ANBO tipo lėktuvus, tačiau yra išlikęs tik vienas – ANBO I, dabar jis saugomas Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

5

FAKTAS 5

Pirmasis ANBO lėktuvas virš Kauno senamiesčio. Matyti senamiesčio dalis ir Nemuno žiemos uostas. Lėktuvo konstruktorius kpt. Antanas Gustaitis. 1925 m.

#ŽaidimasKaras

Pasidaryk stalo žaidimą „Karas“

Kariai laisvalaikį leisdavo įvairiai: sportuodavo, dainuodavo, skaitydavo knygas, laikraščius, klausydavo radijo, žaisdavo stalo žaidimus – šaškėmis, šachmatais ar netgi vieną išskirtinį stalo žaidimą „Karas“. Žaisdami pastarąjį kariai lavino strateginį ir taktinį mąstymą: pasitelkę žaidimo figūras turėjo užimti priešo vėliavą ir tuo pačiu metu apsaugoti savąją.

Laisvalaikis. Kariai rankose laiko
„Karys“ žurnalą. 1933 m.

6

FAKTAS 6

#Kariuomenės ir Visuomenės Diena

Perskaityk šio
renginio pranešimą
sename „Kario“
laikraštyje

Tikriausiai nedaugelis žino, kad ši unikali tradicija prasidėjo tarpukariu. 1935 m. gegužės 26 d. Kaune pirmą kartą buvo švenčiama Kariuomenės ir visuomenės diena, norint supažindinti civilius su kariuomenės veikla. Šventė prasidėjo ryte Mišiomis, o vėliau visos iškilmės persikėlė į miestą, kur vyko kariuomenės pasirodymai ir parada. Vietiniai gyventojai ir miesto svečiai turėjo progą ne tik geriau pažinti Lietuvos kariuomenę ir ginkluotę, bet ir paragauti skanios kariškos košės. Ši šventė buvo surengta keturis kartus iki okupacijos pradžios.

Iškilingas šautuvų, pirktų už Ginklų fondui paaukotus pinigus, įteikimas 1-ojo pėst. pulko kariams. Ukmergė, Kariuomenės ir visuomenės šventė, 1938 m.

#NeeilinisLakūnas

Pamatyk ir
išgirk lėktuvą
„Hurricane“

Kapitonas Romualdas Marcinkus – tragiško likimo neeilinė asmenybė. Tarnavo Lietuvos karo aviacijoje, buvo lakūnas ir parašiu-tininkas – testuodavo naujus parašiu-tus. Antrojo pasaulinio karo metu buvo priverstas pasitraukti iš Lietuvos. Iš pradžių likimas nubloškė į Prancūzijos, o vėliau į Didžiosios Britanijos karines oro pajėgas. Lakūnas aktyviai dalyvavo oro mūšiuose prieš Vokietiją. Tačiau vieno mūšio metu Romualdo pilotuojamas lėktuvas „Hurricane“ (liet. „Uraganas“) buvo numuštas ir lakūnas papuolė į vokiečių nelaisvę. 1944 m., mėgindamas pabėgti iš vokiečių lagerio, jis tragiškai žuvo Dancige. Pagal šiuos įvykius 1963 m. buvo sukurtas filmas „Didysis pabėgimas“ (angl. „The Great Escape“).

8

FAKTAS 8

Karo lakūnas, aviacijos kapitonas Romualdas Marcinkus (1907–1944)

#PirmojiCeremonija

Išvysk Vyčio
Kryžiaus ordino
vėliavos pakėlimą

1923 m. Karo muziejaus įkūrėjo generolo Vlado Nagevičiaus iniciatyva buvo suorganizuota Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija Karo muziejaus sodelyje prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“. Šią vėliavą nešdavo ir keldavo Lietuvos karo invalidai, Vyčio Kryžiaus ordino kavalieriai, nukentėję Lietuvos nepriklausomybės kovose 1919–1920 m. Ši unikali Lietuvos karių, žuvusių už šalies laisvę bei nepriklausomybę, pagerbimo tradicija truko iki Antrojo pasaulinio karo pradžios, o 1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę buvo atgaivinta ir tęsiama iki mūsų dienų.

9

FAKTAS 9

Karo invalidų rikiuotė su orkestru prie Karo muziejaus Tautos šventės metu. Atliekama žuvusiųjų už Lietuvos laisvę karių pagerbimo ceremonija. Kaunas, 1924 m. gegužės 15 d.

#DidvyriųNeužmiršim

Aplankyk
Lietuvos karių
kapines Latvijoje

Galbūt tai skamba gana nejprastai, tačiau 1927 m. buvo įsteigta Kapų tvarkymo komisija, kurios paskirtis buvo rūpintis žuvusių kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės 1919–1920 m. karių kapų tvarkymu. Kapų tvarkymo darbai vyko ne tik Lietuvos teritorijoje, bet ir Latvijoje – ten, kur Lietuvos kariai prie Dauguvos ir Daugpilio kovojo su bolševikais. Lietuvos kariai taip pat ir šiandien lanko šiuos kapus, taip pagerbdami savo ginklo brolius.

10

FAKTAS 10

Lietuvos kariuomenės 4-ojo pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulko kariai prie paminklo savanoriams Panevėžio katedros kapinėse, apie 1930–1931 m.

- **VYTAUTO DIDŽIOJO KARO MUZIEJUS**
K. Donelaičio g. 64, LT-44248 Kaunas
Tel. (8 37) 32 07 65
El. paštas vdkaromuziejus@kam.lt

<http://vdkaromuziejus.lt/>

- Ekspozicija atvira lankytojams
antradieniais–sekmadieniais 10–17 val.
Ekskursijos ir edukacinės programos užsakomos
tel. (8 37) 32 09 39
- Mus rasite:

Atsakingoji redaktorė Lina Kasparaitė-Balaišė
Rengėjas Simonas Semenavičius
Kalbos redaktorė Sigita Meškiniienė
Dizainerė Aida Janonytė
Nuotraukos iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus,
internetinės svetainės www.plienosparnai.lt

2020 04 20. Tiražas 600 egz. Užs. Nr. GL-188.

Išleido LR krašto apsaugos ministerija, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius.
Maketavo Krašto apsaugos ministerijos bendrųjų reikalų departamento
Vaizdinės informacijos skyrius, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius.
Spausdino LKKKC, Muitinės g. 4, Domeikava, LT-54359 Kauno r.;
www.kam.lt

VDKaromuziejus.lt

vdkm.limis.lt

Daugiau apie
edukacines
programas